

ŽNOVINY

Zpravodaj Kláštereckých divadelních žní

Pohrabáčem ke svobodě

Do divadla se chodí z různých důvodů. Pobavit se, odpočinout si, poučit se. Na Klapý se chodí pro depresi. Klapý ji umí rozdávat po hrstech a v perfektním balení. Kráska z Leenane je přesně takovým kusem, pro který je Rádobydivadlo v Klášterci milováno a hojně navštěvováno.

Pro diváky, kteří nemají příliš povědomost o autorovi hry Martinu McDonaghovi, musel být včerejší večer šokem. A také prohlédneme, že i v divadle lze nahlédnout do temných zákoutí lidské duše. Poznáním, že i v nejbližších lidech se může skrývat váš nepřítel.

Drama matky a dcery v irském zapadákově je tak příběhem, který otřese každým z nás a dlouho, dlouho nám nedá zapomenout.

Slovem můžete zranit, požehnat i pochválit

Rozhovor s režisérem a manželem Krásky z Leenane Ladislavem Valešem

Co je nového v Rádobydivadle? Rádobydivadlo má letos pětadvacet let. Tzn. že jsme se dostali do období, kdy jsme si řekli, že už bychom měli vědět, co chceme vlastně dělat. 25 let v lidském životě není nic, ale co se týče divadla, to už je hodně. Zdobí nás už přes 600 odehraných představení a 28 premiér. Nedávno jsme měli premiéru hry izraelské dramatičky Galronové Mikve, v květnu nás čeká další premiéra hry Amadeus a na podzim Šumař na střeše, což se ale bude jmenovat nějak jinak. Tak to je asi vše, co je nového v Rádobydivadle. Ještě nás čeká oslava, protože doteď jsme na ni neměli čas, ale řekli jsme si, že to uděláme v den, kdy jsme uvedli naše první představení, což bylo 12. ledna 1987. Tenkrát bylo minus dvacet a přišlo dvanáct lidí. Kdyby nikdo

nepřišel, tak jsme jako soubor skončili. Proto jsme se rozhodli, že oslavu uděláme v onen památný den.

V současné době dost jezdíme, tento měsíc máme devět výjezdů a do toho ještě zkoušky, je to dřina.

Jak to všechno stihnete? Hodně vyjízďet a ještě mít tři premiéry do roka.

Běžně nejsou tři premiéry do roka. To jsme si řekli jen teď k tomu výročí, že uděláme velká divadelní plátna a že se to pokusíme tímto způsobem oslavit. V souboru se nyní láme chleba, protože za mnou je spousta lidí, kteří se mnou divadlo zakládali a kteří to se mnou stále táhnou, např. Eva Andělová nebo Dana Cendrová, která dnes hrála matku. Bohužel mezi námi už někteří nejsou, ale takové to jádro jako

Liběna Štěpánová nebo Pavel Macák se stále drží. A my jsme si vědomí, že potřebujeme omlazovat. Dnes se tomu pousmívám, protože Veronika k nám třeba přišla v 15 letech a od té doby stále hraje. Dneska se možná říká, že je profesionální herečka, ale ona prošla amatérským divadlem a já si myslím, že jí je to ku prospěchu. Amatérské divadlo jí hodně pomáhá a obohacuje. V profesionálním divadle jsou jinak nastaveny parametry. My jako amatéři do toho dáváme víc srdíčka. Tam je to hlavně to řemeslo. To jí ale nechci nijak upírat, protože ona se snaží odvádět poctivě svou práci i v divadle, to je na ní vidět. A když si teď uvědomuji, že jí je třiatřicet, takže i ona je vlastně jedna z těch, kteří jsou v souboru už delší dobu. Teď se nám daří, že k nám přicházejí

Slovem můžete zranit, požehnat i pochválit

Pokračování z předchozí strany

další mladí lidé, kteří se snaží mezi nás zabudovat a je to oživující i pro nás, pro starší. Protože co si budeme povídat, nemůžeme pořád hledat hry, kde hrají jen staří lidé. Musíme to taky nějakým způsobem oživit. Čeká nás ještě dost práce.

Vy jste zároveň hlavní dramaturg souboru. Kolik za rok přečtete her?

Přečtu jich dost. U nás je to ale jinak. Já mám hry v šuplíku a my nestíháme přenést na jeviště vše, co bychom chtěli. My nemáme problém v tom, že bychom nevěděli, co máme dělat a co máme hrát. My máme problém s tím, jak to všechno odehrát. A rok od roku je to horší. Takže my máme doma scénáře, které se vrší. Mám nápady na věci, které si napíšu. Těšil jsem se, že půjdu do důchodu a přes den budu psát scénáře a upravovat hry. Jenže zase mi to prodloužili a odchod do důchodu se nekoná. Na druhou stranu se mého důchodu ostatní báli, protože to tempo by se ještě zvýšilo.

Vy byste je zničil.

Ale oni jsou nezničitelní. Vždy jsem si říkal, že je těžko někde hledat, protože v jakém tempu oni žijí, co všechno musí zvládat, tak to, že to pořád ještě dělají a že je to baví... Klobouk dolů. My tedy máme hlavní problém s tím vše odehrát. A jestli já to neudělám, tak to bude muset udělat můj syn, který ale musí strašně rychle vyrůst. Protože Veronika, o které si myslím, že by mohla režirovat, to asi nebude chtít. Ono totiž to, že Valeš režiruje, tak je jaksi optický klam, protože Veronika tam dost zasahuje a herci to vidí, jak zkoušky probíhají a že se tam my dva dost častujeme.

A zatím se jí do režie nechce?

Nechce. Zatím si ponechává jen to herectví. Nastoupila po mateřské zpět do divadla a je poměrně dost vyčerpaná. Sezóna je pro ni výborná, protože je hodně obsazovaná a nyní hraje i v monodramatu Droga ?!. Je to těžká a zajímavá věc, kterou dělali s německým režisérem a kterou určitě doporučuji. A i přes to vyčerpání si chce ponechat amatérské divadlo a vždy je ráda, když tam nějaká role zbude a ona si může zahrát. Víte, ono je to také o tom, že oblastní profesionální divadlo se orientuje spíše na zábavu a komerci. Málokteré oblastní divadlo si dovolí, aby hrálo např. Krásku z Leenane nebo podobný titul. Proto si Veronika u nás užívá, že si může zahrát takové postavy. Myslím si, že nikdy na amatérské divadlo nezahořkne, protože ona ví, že z něho pochází a my jsme zase rádi, že ji máme.

Teď jste dodělali novou hru Mikve.

Už jsme měli dvě předpremiéry a 14. listopadu v Lounech budeme mít premiéru, na kterou vás srdečně zvou. To je představení, ve kterém hraje jen osm žen.

Jsou některé nahé?

Ano. Ono není jiného zbylí. Nahota vychází přímo ze hry a já si myslím, že je to takový estetický obrázek. Ono nám to dělá hrozně moc diváků. Na druhou předpremiéru nám přišlo tolik lidí, že jsme je v divadle nikdy neviděli. Jak se rozkřiklo, co se tam odehrává (smích). Báli jsme se, co budou dělat, ale bylo tam takové ticho a klid. Lidé byli dojatí koncem a závěrem. Zrovna včera jsme o tom s manželkou vedli debatu, protože ona je zrovna jedna z těch, které to odnesli. Ona tam má takový rituál při svíčce, kdy jsme tu svíčku jen maličko podpořili. Bavili jsme se o tom, jak je nasvícená, když je nahá, tak říkám, že to vypadá velmi slušně, že tam ani není tak vidět, že se nemusí bát. Jak nejsem vidět?! To si děláš legraci? Tak proč to dělám?! Tak to ne, to se musí přidat trochu světla! Takže my spíš máme takové herečky (smích).

Pokračování na další straně

Ať si kdo chce, říká co chce

Roman Coufal

Dnes to byl průměr. Na irskou hru to bylo moc hladké, nebylo to tak drsné, jak bych si to představoval já.

František Hlaváč

Dobré.

Jiří Staněk

Představení bylo docela drsné. V jednu chvíli jsem si říkal, jestli je vůbec možné, něco takového prožít. Nechtěl bych nikdy nic podobného zažít a ani bych to nikomu nepřál.

Ten námět byl hrozný, ale výkony představitelů byly úžasné. Až mi běhal mráz

po zádech.

Markéta Svobodová

Bylo to úžasné. Líbila se mi i loňská Elegie tyrolská. Mrazilo mi z toho u srdce, ale to je život. Výkony obou hereček byly vynikající. Myslím na ochotníky. Já mám ochotnické divadlo raději, protože ti lidé ho dělají z lásky a ne za peníze, tak do toho dají duši a všechno a je to úžasné. Byla jsem spokojená.

Iveta Svobodová

Mně se divadlo moc líbilo. Přiznám se, že by mi dneska bylo úplně jedno, na co se dívám, protože po 14denní nemoci mé dcery

a potom, co jsem byla od rána do večera zavřená doma a komunikovala jen s dítětem, jsem ráda, že slyším něco jiného než dětské odpovědi.

Bylo to úžasné, od Klapů jako vždy. Byl to těžký kus, se kterým si hravě poradili.

Marie Jakubcová

Moc se mi divadlo líbilo. I když to bylo trochu kruté, ale výborně zahrané.

Olga Ratajová

Úžasné. Přemýšlela jsem o tom, jestli bych to zvládla taky zahrát a myslím že ne. Možná tak za dvacet let.

Slovem můžete zranit, požehnat i pochválit

Pokračování z předchozí strany

My jsme kdysi dávno viděli hru O svatém Jánu hleděj sobě vránu, ve které byla Veronika do půl pasu nahá. Dodnes se o tom v Klasu vypráví, takže pánové se už určitě na Mikve těší.

Máme tam takto čtyři ženy, ale patří to ke hře, takže si myslím, že je to v pořádku a že Mikve jsou ohromně zajímavá věc. Shodou okolností se stalo, že amatérský soubor z Kroměříže to také uvádí. Přijeli se na nás podívat a my jsme zase jeli k nim. Můžu říci, že každé představení je jiné, u nich si tolik pánové neužijí, oni to mají rafinovaně udělané tak, že mikve není vidět. Je za igelitem, takže to chce velkou fantazii, ale i tak je to šikovně udělané. Je zajímavé, že právě tuto hru hrají dva amatérské soubory v republice najednou a že si navzájem fandíme. Oni s ní mají větší zkušenosti, protože už ji hráli i pro židovskou komunitu v Holešově. Sama autorka má díky hře problémy a myslím, že už ani nežije v Izraeli, protože ve hře se mluví o věcech, o kterých my v Evropě nemáme ani tušení. Co se děje za zdi, proč se musejí židovské ženy chovat určitým způsobem. Pro diváky je hra hodně vypovídající a tímto způsobem zajímavá. Je to hra, která trvá dvě hodiny, my ji hrajeme bez přestávek a je zajímavé, že lidé ji vydrží až do konce sledovat v naprostém tichu a soustředění. Myslím, že vás to velmi osloví.

Budu zase plakat?

Asi ano. Lidé tam pláčou. Já ale taku pořád pláču, jsem takový dojímací typ.

U mě se to zhoršuje věkem.

Ano, přesně. Já jsem od začátku dělal samé krvavé věci a to jsem se nedožímal a dneska musím vypnout televizi, když je tam něco blbého jako vražda nebo něco podobného. Já to už nemusím vidět. A to se dříve říkalo, že dokud u nás neleží tři čtyři mrtvolky na scéně, takže to nemá vůbec smysl. Také

se mi dlouho říkalo Krvavej Valeš.

Já jsem se Vás dřív i bála. Byl jste úplně černý jako čert a jednou jsem s Vámi jela sama výtahem. To bylo hrozně!
(smích) No vidíte. A teď! Veronika se tomu směje a říká, že se jednou dožijeme toho, že budeme hrát Kříž u potoka od Karolíny Světlé, Pohádku máje a Láďa bude sedět v první řadě a bude se dojímat, jak to hrajeme hezky.

Vy jste se teď režírně úplně spustil. Tři hry najednou!

Ne, my to máme rozdělené. Já jsem udělal Mikve, Jaroslav Kodeš režíruje Amadea a Jiří Kraus, což je profesionální herec z Mostu (viděli jsme ho v Tanečních hodinách, pozn. red.), dělá Šumaře na střeše. My se tak střídáme, protože to je jen ku prospěchu. Já to dělám systematicky, protože soubor potřebuje být okysličený a to dělá jen ta exportace režisérů a lidí, kteří mají jiný pohled na věc a na práci. A mě pak strašně baví, že si zahrají. Já jsem to nikdy neznal a ani jsem po tom nikdy

netoužil a teď se moc těším, že si třeba zahrají toho šumaře. Když to vidíte i z té druhé stránky, tak máte na věc jiný pohled. A taky vzhledem ke svému věku už potřebuji pomalinku změnu. A do souboru to přinese nový vítr.

Vy býváte na soutěžích často porotcem.

Nedělám to ale rád. Takže pokud můžu, tak se z toho vyvléknu. Já nejsem člověk, který by rád mluvil k lidem, takže se tomu vyhýbám. Přeji to Veronice, která má nastartováno být jednou dobrou porotkyní. Protože ona může porovnávat oba světy a ví, jakým způsobem se co dělá a může se v tom angažovat.

My v Klasu si Vašich připomínek a názoru na naše představení hodně vážíme a záleží nám na tom, co si mezi porotci myslíte zrovna Vy, protože Vás jako režiséra uznáváme a víme, že za Vámi stojí zkušenosti a mluví za Vás práce.

Tak to mě moc těší. To jsem ani

Pokračování na další straně

Ať si kdo chce, říká co chce

Martina Bartušková Elisová

Já říkám pokaždé, že jako pokaždé byli skvělí.

Miluška Křížová

Profesionální. Mně se ze všech divadel, které jsem tu od soboty viděla, zdáli nejvíce profesionální. Perfektně to zahráli. Téma bylo strašné, ale ze života.

Zdeňka Nyklíčková

Já jsem moc ráda, že se Rádobydivadlo opět vrátilo k drsným a temným hrám, ze kterých mrazí a které umí ztvárnit tak, že ve vás dojem ze hry dlouho zůstává a vy o ní

musíte neustále přemýšlet. McDonagha si moc amatérských souborů nemůže dovolit, protože nemají dostatečně vyzrálé herece a zároveň dostatečně zkušeného a citlivého režiséra. Hry tohoto autora jsem známé tím, že se v nich objevuje násilí, plíživé napětí a černý humor, kterému se v zoufalství ze stávající situace musíme smát i v opravdu vypjatých scénách. Valešova režie pro mě vyniká vedením herců a nenápadnými detaily, které způsobí, že na jevišti vidíme skutečný život a ne ztvárnění divadelní hry. Díky Veronice a jejímu hereckému projevu jsem konec hry oplakala, protože mi jí bylo upřímně líto. Že jí ta hnusná máma zkazila nejen prvních čtyřicet let života, ale i ten zbytek.

Slovem můžete zranit, požehnat i pochválit

Pokračování z předchozí strany

nevěděl, že to na někoho může takto působit.

Každý rok vidíte spoustu představení. Jakým směrem se podle Vás ubírá současné amatérské divadlo?

Já si myslím, že amatérské divadlo není ztracené. Ono se čas od času zadrhne, dostane nějakou nemoc, kterou je lidská letargie a vyčpělost určitých námětů. Víte, tady chybí například čeští autoři. Kvalitní, dobří čeští autoři. Člověk musí hodně hledat a objevovat. I když si myslím, že občas vznikne nový proud, který ten starý okyslí. Amatérské divadlo bude věčné, bude přežívat, jak se svými vzestupy tak i pády. Tak jak tomu vždy bylo a jak tomu je. V současné době, alespoň letošní Hronov mi to napovídá, stojíme na jednom místě, něco se hledá, člověk tápe a kvůli tomu si myslím, že letošní výběr Hronova nebyl právě nejšťastnější. Ale nezatrucuji to, protože už jsem to několikrát zažil. Například v osmdesátých letech, kdy byl jiný režim a jiná doba, tak se rodila výjimečná a vynikající představení. To samé se pak dělo kolem roku 2000 až 2005. A teď už to zase má tendenci stát a přešlapovat. Myslím si ale, že když se divadlo bude dělat s určitou láskou a upřímností a se snahou něco dokázat a apelativně člověka oslovovat, tak to je určitá cesta. Nemyslím tím jen bavit, i když to nezatrucuji, chraň bůh. Já si velice vážím lidí, kteří umí dělat komedie. My jsme je nikdy neuměli a vždy jsme s tím měli problémy. A vlastně ani soubor je nechtěl. Soubor byl celou dobu vychováván...

Krvavým Valešem...

Ano, přesně. Například Dana, která dnes hrála matku, nepřistoupila na komedie nikdy. A takových lidí mám v souboru více. Říkali mi, že se nesmíme odklánět od té naší cesty a musíme zůstat tam, kde jsme. A dneska jste to řekla, že se opět vracíme a dostáváme se na tu naši cestu, po které jsme vyšli. I když už to není takové expresivní a děsivé. Dřív jsme se občas snažili za každou cenu někoho ohromit a takových představení s expresivními výlevy jsme měli také dost.

A čím jsem starší tak vidím, že nejdůležitější je právě to herectví. Že člověk, který jen sedí na židli, ale zahráje to, tak mu budu víc věřit, než když tam budete polévat diváky krví. Slovem můžete zranit, požehnat i pochválit. A to je výhoda divadla. A pokud ještě nějakou chvíli vydržím, tak na to budeme tlačit. Na tu hereckou práci a herectví. Člověk herec a herec člověk. Takže doba mého objevování nových proudů

a směrů asi definitivně zanikla. Ale na druhou stranu, jak děláme Amadea, tak se vám to bude zdát moderní a zajímavé představení. Je tam spousta nových lidí a určitě vás velice překvapí, jak je herecky vyvážený Vítek Šťastný. My jsme ho drželi zkrátka, ale v Mozartovi se tak otevřel, že se můžete těšit na skvělý výkon.

Jak jste spokojený s dnešním představením?

Já jsem spokojený. Víte, my sem strašně rádi jezdíme, protože tady je hrozně příjemné publikum. Velmi citlivé a vnímavé. To je neošulité. A vždy s námi vydrží. A i když je to třeba z naší strany někdy horší, tak vždycky s námi jsou. A to je od samého začátku vidět a hlavně cítit. A i když tam dnes byla ta nepříjemná chvíle s tou paní (jedné divačce se udělalo v průběhu hry špatně, pravděpodobně kvůli vydýchanému vzduchu v sále, pozn. red.), tak jsem se modlil a vysílal pohledy, ať holky nepřestávají hrát. Oni jen takticky malinko vyčkali a pak hrály dál a nebylo na nich nic poznat. Ale k tomu také pomohli ti diváci. Já myslím, že všechny přední řady, které nebyly přímým svědkem té události, jakoby vysílali signály – jed'te, my jsme s vámi. To jsme si také řekli i v šatně a bylo to strašně důležité a bylo to z toho cítit. Holky ani na chvíli nepomyslely na to, že by to nemělo vyjít. Protože vám věří.

Ať si kdo chce, říká co chce

Majda Nucová

Skvělé, úplně úžasné. Všechno jsem jim věřila a i přesto, že tam zkolabovala paní v hledišti, tak hráli dál a bylo to výborné.

Miroslav Bilík

Perfektní, téměř profesionální provedení. Z námětu hry jsem ještě teď poněkud vyděšen a až se vrátím domů, tak první co udělám, bude, že uklidím od krpu pohrabáč.

Míra Metlický

Bylo to krásné. Líbilo se mi to. Téma bylo zajímavé a řekl bych, že v dnešní době aktuální.

ŽŇOVINY vám přinesli

www.sdruzeniklas.cz
Zdeňka a Míra Nyklíčkoví
a Honza Valta

a společnost **UNIPROGRAM**
Kláštepec nad Ohří